

Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Maart 2011

Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Beroepskrachten hebben een bijzondere verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de kinderen en ouders met wie zij in hun werk te maken hebben. Zij zijn degenen die in actie moeten komen als er mogelijk sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld. Dit protocol vertelt hoe we dat gaan doen op de Facetscholen.

Definitie van kindermishandeling.

De Wet op jeugdzorg definieert kindermishandeling als volgt:

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van psychisch of fysiek letsel. (Art. 1 sub m, Wet op de jeugdzorg, 2005)

Een kortere definitie is:

Kindermishandeling is het doen en laten van ouders, of anderen in een soortgelijke positie ten opzichte van een kind, dat een ernstige aantasting of bedreiging vormt voor de veiligheid of het welzijn van het kind. (Baartman, 2010)

Definitie huiselijk geweld.

Het begrip huiselijk geweld is nog niet wettelijk omschreven. In dit protocol sluiten we aan bij de omschrijving die de overheid hanteert:

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis).

Overzicht vormen van kindermishandeling.

Kindermishandeling	geweld	fysiek / emotioneel
	verwaarlozing	prenataal / fysiek / emotioneel / educatief / blootstelling aan partnergeweld / huiselijk geweld
	seksueel misbruik	kinderarbeid / prostitutie / pornografie
	exploitatie	
	schending van recht op zelfbeschikking	vrouwelijke genitale verminking / eengerelateerd geweld / gedwongen uithuwelijken / indoctrinatie
	Münchhausen by Proxy/Pediatric Condition Falsification	

Toelichting op het schema.

Geweld is ten opzichte van een andere persoon met de intentie de ander leed toe te brengen.

We onderscheiden:

- **Fysiek geweld:** Het toebrengen van verwondingen zoals kneuzingen, blauwe plekken, snij-, brand-, of schaafwonden, botbreuken, hersenletsel. Deze verwondingen kunnen ontstaan door slaan, schoppen, knijpen, door elkaar schudden, branden, snijden, krabben, verstikken, vergiften. Een bijzondere vorm van fysiek geweld is het Shaken Baby Syndroom: een verzameling van signalen en symptomen die het gevolg zijn van het heftig door elkaar schudden van een baby. Het syndroom zelf is geen vorm van geweld, toebrenging wel, vandaar de vermelding onder fysiek geweld.
- **Psychisch of emotioneel geweld:** Het toebrengen van schade aan de emotionele of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind (dit geldt eigenlijk voor alle vormen van kindermishandeling). Bijvoorbeeld het kind stelselmatig vernederen, belachelijk maken, kleineren, pesten, bang maken, bedreigen met geweld, achterstellen, eisen stellen waaraan het kind niet kan voldoen, het kind belasten met een te grote verantwoordelijkheid, het kind kleinhouden, het kind betrekken bij illegale of antisociale handelingen, het kind blootstellen aan extreem, onberekenbaar of ongepast gedrag.
- **Verwaarlozing:** Het nalaten van zorg die ouders geacht worden te geven met het oog op de veiligheid, het welzijn en de ontwikkeling van het kind. Vormen van verwaarlozing zijn: prenatale verwaarlozing, fysieke verwaarlozing, psychische of emotionele verwaarlozing en educatieve verwaarlozing.

- **Getuige zijn van huiselijk geweld (partnergeweld):** Dit betekent dat het kind direct of indirect getuige is van ruzie tussen de ouders (waarbij inbegrepen stiefouders, pleegouders, adoptiefouders, partner van biologische ouder) of andere verzorgers. Hierdoor loopt het kind schade op. Getuige zijn van huiselijk geweld komt op veel manieren voor.

Belangrijk: De combinatie kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling. De handelwijze bij huiselijk geweld is hetzelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden daarvan.

- **Seksueel misbruik:** Het gaat hierbij om seksuele handelingen bij of met het kind, die niet passen bij leeftijd of ontwikkeling van het kind, of waaraan het kind zich kan onttrekken. Seksueel misbruik betreft afgedwongen contacten met een kind jonger dan 16 jaar.
- **Exploitatie:** Het aanzetten van een kind tot activiteiten die schadelijk zijn voor de veiligheid, het welzijn of de ontwikkelingen van het kind door een volwassene. Als de volwassene dit doet om aan zijn eigen behoeftes te voldoen, spreek je van exploitatie (Bv. Het kind gebruiken voor pornografische producties).
- **Schending van het recht op zelfbeschikking:** Als ouders een kind de mogelijkheid ontnemen zijn eigen keuzes te maken en tot bloei te komen als persoon. Ook het beschadigen van de vermogens van een kind tot zelfbeschikking valt onder deze definitie.
- **Vrouwelijke genitale verminking:** Dit is een ingreep in de geslachtsorganen van meisjes en jonge vrouwen. Er zijn 4 vormen: incisie, circumcisie, excisie of clitoridectomie en infibulatie.

Belangrijk: Bij een vermoeden van VGV moet u direct contact opnemen met de aandachtsfunctionaris VGV bij Bureau Jeugdzorg of het AMK.

- **Eergerelateerd geweld:** Geestelijk of lichamelijk geweld, gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of vrouw, en daarmee van zijn of haar familie, waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken.

Belangrijk: Bij een vermoeden van Eergerelateerd geweld, moet u direct contact opnemen met Bureau Jeugdzorg of het AMK.

- **Gedwongen uithuwelijken/huwelijksdwang:** Een gedwongen huwelijk is een huwelijk waarbij één of beide huwelijkspartner(s) geen zeggenschap heeft (hebben) over de sluiting van de huwelijksverbintenis en daarmee niet instemt (instemmen).
- **Indoctrinatie:** Dit is het systematisch en eenzijdig onderwijzen van aanvechtbare overtuigingen of opvattingen, met de bedoeling dat deze kritiekloos worden aanvaard.
- **Münchhausen by Proxy/Pediatric Condition Falsification:** Bij het syndroom van MbP, gaat het om een volwassene die bij een kind ziekteverschijnselen nabootst, verergert, veroorzaakt of verzint, met als oogmerk het kind 'medische' behandeling te laten ondergaan. Vaak hebben de ouders een ziekelijke behoefte aan aandacht van artsen en hulpverleners en proberen ze die aandacht door manipulatie te krijgen.

De meldcode in de zorgroute van het PO.

Hieronder worden de stappen in de zorgstructuur van de Facetscholen in een schema gezet als het gaat om de meldcode.

Scholen hebben van meet af aan de opdracht om met ouders te spreken over de ontwikkeling van hun kind. Als de school vermoedens heeft van belemmeringen in die ontwikkeling, wordt dat met de ouders besproken. Dat gebeurt tussen alle stappen door en we blijven gedurende het gehele traject met ouders in gesprek; na iedere stap wordt teruggekoppeld en overlegd met ouders over de te nemen stappen.

Stappen in de zorgroute.

Stap 1: observeren, signaleren en begeleiden

De leerkracht begeleidt de leerling en observeert en signaleert belemmeringen in de ontwikkeling.

Wie: alle leerkrachten en onderwijsondersteuners.

Bijlage 1: Observatielijst Risico- en beschermende factoren.

Bespreken met ouders

Stap 2: collegiale consultatie

De leerkracht deelt eventuele vermoedens van zorg met collega's en Intern Begeleider (evt. in een groeps- of leerlingbespreking). Vraag zo nodig ook advies aan het Bureau Jeugdzorg/Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of aan het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Wie: alle leerkrachten, onderwijsondersteuners en IB-er(s).

Bijlage 2: Formulier intern overleg bij signalen kindermishandeling.

Bespreken met ouders

Stap 3: bespreking met ouders en/of kind

De leerkracht en IB-er bespreken de zorgen rond het kind / gezin met de ouders en/of het kind. Dit gesprek dient goed voorbereid te worden.

Wie: alle leerkrachten en IB-er(s).

Bijlage 3: Voorbereiding gesprek.

Bespreken met ouders

Stap 4: bespreking in het ZAT

De hulpvraag van de leerling / ouders en school wordt besproken met de zorgpartners in het Zorg Advies Team (ZAT). Ook dit is een multidisciplinaire, handelingsgerichte beoordeling van de onderwijs- en zorgbehoeften van het kind. De beschikbare informatie wordt gewogen, middels een risicotaxatie-instrument. Vraag zo nodig ook advies aan het Bureau Jeugdzorg/Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of aan het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Er worden afspraken gemaakt over de inzet van de benodigde zorg. Er worden handelingsgerichte adviezen gegeven aan ouders en leerkracht.

Wie: IB-er(s), zorgpartners van het ZAT.

Bijlage 4: LIRIK-vragenlijst.

Bespreken met ouders

Stap 5: nazorg en evaluatie

De geboden adviezen en interventies worden geëvalueerd. Er wordt nu beslist of en wie er een melding doet bij het AMK. Bij Facetscholen is afgesproken dat de directeur de melding doet. Met het AMK wordt besproken wat het zorgteam (school) of het ZAT na de melding zelf nog kan doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen. In het zorgteam / ZAT is afgesproken wie de ouders informeert over de uitkomsten van de bespreking en de eventuele melding bij het AMK en op www.verwijsindex.nl.

Wie: alle leerkrachten, IB-er(s), directie van de school, zorgpartners van het ZAT.

Bijlage 5: Standaard meldingsformulier BJJ / AMK.

Wetgeving en meldcodes

Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het kind

Voor dit protocol is het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind uitgangspunt. De Verenigde Naties aanvaardden dit verdrag op 20 november 1989 en op 8 maart 1995 is het verdrag in Nederland officieel in werking getreden. Het recht van kinderen om in een veilige omgeving op te groeien, is echter ook in Nederland nog steeds niet voor elk kind vanzelfsprekend. Dit protocol heeft tot doel een bijdrage te leveren aan het tijdig signaleren en adequaat handelen in situaties waarin het veilig opgroeien van kinderen in het geding is.

Het Wetboek van Strafrecht kent geen apart artikel kindermishandeling. Wel staan er in het Wetboek van Strafrecht enkele artikelen over mishandeling, verwaarlozing en seksueel misbruik. Op www.nji.nl vindt u een overzicht van wetten uit het Wetboek van Strafrecht die van toepassing kunnen zijn (zie: dossier kindermishandeling op www.nji.nl). Ook is een aantal verplichtingen vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek.

Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

De Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling wordt van kracht in het voorjaar van 2011. Deze wet bepaalt dat het hanteren van een stappenplan bij huiselijk geweld en kindermishandeling verplicht is. Met de expliciete vermelding dat seksueel geweld, vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis) en eengerelateerd geweld ook vormen van kindermishandeling zijn. De verplichting geldt voor organisaties en zelfstandige medewerkers in gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, justitie en politie.

Belangrijk: dit Protocol kindermishandeling, inclusief het stappenplan, is conform deze Wet meldcode.

Basismodel meldcode

Het Protocol kindermishandeling is behalve op de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling ook gebaseerd op het Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Wettelijk vastgelegde norm van geweldloos opvoeden

Op 25 april 2007 is de wet (artikel 247 tweede lid, Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek) uitgebreid met de zin: 'In de verzorging en opvoeding van het kind passen de ouders geen geestelijk of lichamelijk geweld of enige andere vernederende behandeling toe.'

Meldrecht, meldplicht en het beroepsgeheim

In artikel 53 lid 3 van de Wet op de jeugdzorg staat een uitdrukkelijk meldrecht: iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of andere zwijgplicht heeft het recht om vermoedens van kindermishandeling te melden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, zonodig zonder toestemming van het kind of de ouder(s). Daarnaast houdt het meldrecht in dat de beroepskracht op verzoek van het AMK informatie over het kind of zijn ouder(s) mag verstrekken aan het AMK, dit eveneens zonder toestemming van het kind of de ouder(s).

De Wet meldcode kent geen **meldplicht**. Er is wel een bijzondere bepaling in de jeugdzorgwet (artikel 21): zorgaanbieders (zoals internaten) moeten het aan Bureau Jeugdzorg melden als een medewerker zich schuldig maakt aan kindermishandeling. Een medewerker die in de jeugdzorg werkt en weet dat een collega zich schuldig maakt aan kindermishandeling, is verplicht dit te melden bij (de directie van) de zorgaanbieder. De wettelijke meldplicht voor

kindermishandeling blijft beperkt voor werkers in jeugdzorg (alleen bij zorgaanbieders). Andere beroepsbeoefenaren hebben geen meldplicht. Het onderwijs kent de verplichting (vermoeden van) zedendelicten bij de politie aan te geven; schooldirecties mogen dat niet 'onder de pet' houden. Dit is vastgelegd in artikel 3 van de Wet op het voortgezet onderwijs. Bij gebruik van een meldcode blijft de beslissing om vermoedens van kindermishandeling al of niet te melden bij het AMK, berusten bij de professional. Het stappenplan van de meldcode en dit protocol bieden bij die afweging houvast.

Over het beroepsgeheim en de relatie met meldplicht en meldrecht geeft het Basismodel meldcode enige informatie. Gegevensuitwisseling is mogelijk, onder bepaalde voorwaarden en afspraken tussen betrokken instanties. Zie hiervoor onder andere www.meldcode.nl en www.huiselijkgeweld.nl voor een Modelconvenant met toelichting en de digitale Wegwijzer huiselijk geweld en beroepsgeheim van het Ministerie van VWS.

Verwijsindex risicjongeren

Melding van kindermishandeling in de verwijsindex risicjongeren is verplicht. De verwijsindex is een digitaal registratiesysteem voor risicosignalen van hulpverleners over jongeren. Door de meldingen in de verwijsindex weten hulpverleners sneller of een kind ook bekend is bij een collega, zodat zij kunnen overleggen over de beste aanpak. Op deze manier wordt voorkomen dat hulpverleners langs elkaar heen werken en blijft elke risicjongere in beeld. Belangrijk: melding in de verwijsindex is geen vervanging van het protocol, maar een aanvulling en ondersteuning hierop. De meldcriteria vindt u op www.meldcriteria.nl.

Rol gemeenten

De wet regelt dat gemeenten het gebruik van de verwijsindex bevorderen. De gemeenten organiseren dat de hulpverleners lokaal met elkaar samenwerken en aangesloten zijn op de verwijsindex. Op dit moment zijn ongeveer 300 gemeenten aangesloten. Met de inwerkingtreding van de wet later dit jaar moeten alle gemeenten zich aansluiten op de landelijke verwijsindex. De aansluiting verloopt in het algemeen via een lokaal signaleringssysteem, zoals MultiSignaal, Matchpoint, Vis2 of Zorg voor Jeugd. Zie ook: <http://www.vng.nl/eCache/DEF/93/879.html>.

Aangiftebeleid

Kindermishandeling is strafbaar. Als er sprake is van kindermishandeling, moet aangifte dus worden overwogen. Soms zal een betrokkene aangifte willen doen, soms zal een betrokken organisatie aangifte doen. Bouw de afweging om aangifte te doen daarom in de adviesvragen en werkprocessen in.

Meerdere partijen hebben een rol bij het bewaken van de veiligheid van kinderen en het doen van aangifte bij kindermishandeling. Bureau Jeugdzorg, waar ook het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling onderdeel van is, heeft een centrale rol in de aanpak van kindermishandeling. Een belangrijke taak van Bureau Jeugdzorg is het doen van onderzoek naar de veiligheid van het kind of de kinderen en het waar nodig organiseren van de noodzakelijke bescherming en hulpverlening. De Wet op de jeugdzorg geeft hiervoor de (wettelijke) kaders aan. De politie heeft niet alleen handhaving (van wet- en regelgeving), opsporing van strafbare feiten en hulpverlening (in noodsituaties) tot taak, maar ook signaleren en adviseren. Het Openbaar Ministerie ten slotte heeft de regie over het opsporingsonderzoek. De samenwerking tussen deze partijen moet het starten van hulpverlening en bescherming niet in de weg staan, maar ondersteunen. Politie en BJZ/AMK stemmen hun activiteiten juist af bij (ernstige vormen van) kindermishandeling. In deze afstemming wordt ook bepaald of het doen van aangifte een meerwaarde heeft voor het kind op korte en langere termijn.

Verantwoordelijkheden en checklist voor invoering protocol

Verantwoordelijkheden directie en bestuur

- Opnemen van het Protocol kindermishandeling in het kwaliteitsbeleid van de organisatie (zie ook de Checklist Implementatie meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, bijlage 6).
- Informeren van ouders, cliënten en medewerkers over dit beleid.
- Invoeren van de noodzakelijke randvoorwaarden om volgens het protocol te werken:
 - zorgen dat alle medewerkers kennis hebben van inhoud en doel van het protocol;
 - het protocol als terugkerend thema op agenda vergadering of overleg plaatsen;
 - benoemen van één of meerdere aandachtsfunctionarissen kindermishandeling;
 - steunen van alle beroepskrachten in hun handelen volgens het protocol;
 - zorgen dat er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de beroepskrachten ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen uit het protocol;
 - regelmatig deskundigheidsbevordering aanbieden in het signaleren van kindermishandeling en werken met het protocol, zodat beroepskrachten kennis en vaardigheden op peil brengen en houden;
 - zorgen dat het protocol aansluit op de werkprocessen in de organisatie;
 - het protocol regelmatig evalueren en waar nodig actie ondernemen om de toepassing ervan te verbeteren;
 - afspraken maken over wat te doen als beroepskrachten door cliënten in of buiten rechte worden aangesproken op de manier waarop zij het protocol toepassen.
- Eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van het protocol en de melding doen bij het AMK.
- Kennis hebben van aangiftebeleid bij politie.
- Doen van aangifte bij de politie.
- Onderhouden van mediacontacten.
- Onderhouden van juridische contacten.

Verantwoordelijkheden beroepskracht en aandachtsfunctionaris kindermishandeling

- Kennis nemen van de inhoud van dit protocol en handelen volgens bijbehorend stappenplan.
- In staat zijn signalen die (kunnen) wijzen op kindermishandeling te duiden.
- Waken voor de veiligheid van het kind bij het nemen van beslissingen.
- Onderhouden van eigen kennis en ervaring in het signaleren en handelen bij (vermoedelijke) kindermishandeling.
- Indien nodig overleggen wie contact opneemt met organisaties die betrokken zijn bij het kind.
- Indien nodig overleggen wie contact opneemt met BJZ/AMK, SHG of de politie.
- Indien nodig overleggen wie verwijst naar professionele hulp of professionele hulp in gang zet.
- Toezien op zorgvuldig omgaan met de privacy van het betreffende gezin, waarbij rekening wordt gehouden met het privacyreglement van de instelling.
- Waarborgen continuïteit van bijvoorbeeld onderwijs, zorg, kinderopvang.
- Het bestuur onverwijld in kennis stellen bij (vermoedens van) kindermishandeling door een medewerker van de instelling.
- Jaarlijks evalueren en bijstellen van de eigen werkinstructie.

Verantwoordelijkheden beroepskracht

- Overleg plegen met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling bij signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling.
- Uitvoeren van afspraken die zijn voortgekomen uit het overleg met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling, zoals observeren, een gesprek met de ouders, of contact opnemen met externe organisaties.
- Bespreken van de resultaten van deze stappen met de aandachtsfunctionaris.
- Schriftelijk vastleggen van alle aanwijzingen waaruit kan worden afgeleid dat een kind

(mogelijk) wordt mishandeld.

Het invoeren van en werken met het Protocol kindermishandeling

Het expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding JSO heeft een checklist samengesteld voor de implementatie van de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Deze checklist is ook goed toepasbaar voor dit Protocol kindermishandeling. Door het invullen van de lijst kunt u in één oogopslag beoordelen hoe uw organisatie is toegerust volgens de richtlijnen van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en de Regionale Aanpak Kindermishandeling (bijlage 6).

Bijlage 1: Observatielijst Risico- en beschermende factoren.

Belangrijk: In deze bijlage vind je een uitgebreide lijst signalen. Trek niet te snel conclusies en ga niet interpreteren. Signaleer objectief, niet subjectief. Beschrijf concrete, feitelijke signalen. Het opmerken van signalen in de onderstaande lijst hoeft geen grond te zijn voor een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld. Een andere oorzaak is ook mogelijk. Bovendien is deze lijst niet volledig, ook andere signalen die niet in de lijst staan, kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld. Met andere woorden: wees zorgvuldig.

Risicofactoren voor kindermishandeling

Ouders

	ja	nee	opmerking
mishandeling van een eerder kind			
mishandeling / verwaarlozing in eigen verleden			
persoonlijkheidsstoornis: impulsiviteit, instabiliteit, agressie, suïcideneiging, moord			
verslaving aan alcohol, drugs, gokken			
(lichte) verstandelijke handicap			
ontkenning ernst kindermishandeling			
verbaal of lichamelijk relationeel geweld			
vader of moeder is jonger dan 20 jaar			
alleenstaand ouderschap			
afhoudend jegens gezondheidszorg en hulpverlening			

Omgeving

	ja	nee	opmerking
financiële problemen (armoede)			
werkloosheid, lage opleiding, gebrek aan perspectief			
weinig steun van familie en omgeving (isolement)			
nieuwe migranten, illegalen			

Kind

	ja	nee	opmerking
ongewenst of tegenvallend kind			
huilbaby			
kind met (meervoudige) handicap			
kind met ontwikkelings- en gedragsproblemen (ADHD, autisme, ODD)			
prematuur of dysmatuur geboren kind			
adoptiekind, pleegkind of stiefkind			
groot gezin van 3 of meer kinderen			
kind dat eerder mishandeld is			

Gezin, interactie tussen ouder en kind

	ja	nee	opmerking
gebrek aan kennis over opvoeden, vreemde verwachtingen of opvattingen			
negatieve ouder-kindinteractie			
ongewenste zwangerschap			
negatief ervaren zwangerschap (complicaties, geweld, relatieproblemen)			
stressfactoren in gezin (verhuizing, scheiding)			

Beschermende factoren

Op basis van het overzicht van BJZ Utrecht, oktober 2008; bron:LIRIK.

Ouders

	ja	nee	opmerking
kunnen opvoeding qua tijd en energie aan			
positief zelfbeeld			
partner ondersteunt en deelt zorg en opvoeding			
hebben vervelende jeugdervaringen goed verwerkt			
kunnen steun putten uit eigen liefdevolle opvoeding			
zijn in staat steun te vragen en deze goed te gebruiken			
zijn aanwezig en emotioneel beschikbaar voor het kind			
zijn flexibel en kunnen omgaan met veranderingen			

Kind

	ja	nee	opmerking
is sociaal vaardig, kan gevoelens verwoorden, probleemoplossend vermogen			
positief zelfbeeld			
bovengemiddelde intelligentie			
aantrekkelijk uiterlijk, ziet er leuk uit			
heeft goed relatie met andere volwassenen naast ouders			
egoveerkracht, kan staande blijven in allerlei sociale situaties, veerkrachtig			
is bereid en in staat te veranderen, kan naar eigen aandeel kijken en nieuwe dingen aanleren			

Signalen die kunnen wijzen op mishandeling

Lichamelijke signalen bij kinderen tot 12 jaar

	ja	nee	opmerking
onverklaarbare blauwe plekken, schaafwonden, kneuzingen, botbreuken			
krab-, bijt- of brandwonden			
littekens			
slechte verzorging in kleding, hygiëne, voeding			
onvoldoende geneeskundige/tandheeskundige zorg			
achterstanden in ontwikkeling (motoriek, spraak, emotioneel, cognitief)			
psychosomatische klachten (buikpijn, hoofdpijn, misselijk e.d.)			
vermoeidheid, lusteloosheid			
genitale of anale verwondingen			
jeuk of infectie bij vagina of anus			
opvallend vermageren of dikker worden			
recidiverende urineweginfecties of problemen bij het plassen			
niet zindelijk (v.a. 4 jaar)			
afwijkende groei- of gewichtscurve			
gedijt niet goed			
komt steeds bij andere artsen of ziekenhuizen			
houterige manier van bewegen			
pijn bij lopen of zitten			
seksueel overdraagbare aandoening			
slaapproblemen			
voeding- of eetproblemen			

Emoties en gedrag bij kinderen tot 12 jaar

	ja	nee	opmerking
extreem zenuwachtig, gespannen, angstig of boos			
teruggetrokken gedrag			
in zichzelf gekeerd, depressief			
passief, meegaand, apathisch, lusteloos			
is bang voor de ouder			
plotselinge verandering in gedrag			
veel aandacht vragen op een vreemde manier			
niet bij de leeftijd passende kennis, gedrag of omgang met seksualiteit			
vastklampen of veel afstand houden			
angst of schrikreactie bij onverwacht lichamenlijk contact			
zelfverwondend gedrag			
overijverig			

jong of ouwelijk gedrag			
stelen, brandstichting, vandalisme			
altijd waakzaam			
(angst voor) zwangerschap			
extreem verantwoordelijkheidsgevoel			
niet spelen met andere kinderen (v.a. 3 jaar)			
afwijkend spel			
snel straf verwachten			
gebruik van alcohol of drugs			
agressieve reacties naar andere kinderen			
geen interesse in speelgoed of spel			
suïcidaal gedrag			
anorexia			
boulimia			
weglopen van huis			

Signalen bij het gezin

	ja	nee	opmerking
onveilige behuizing			
onhygiënische leefruimte			
sociaal geïsoleerd			
gesloten gezin dat hulp vermijdt			
kind gedraagt zich anders als ouders in de buurt zijn			
verhuist vaak			
wisselt vaak van huisarts, specialist of ziekenhuis			
relatieproblemen van ouders			
lichamelijk of geestelijk straffen is normaal			
kampt met diverse problemen			
regelmatig wisselende samenstelling van gezin			
werkloosheid, uitkering, migratie			
veel ziekte			
geweld tussen gezinsleden			
andere kinderen zijn uit huis geplaatst			
maakt onverzorgde, verwaarloosde indruk			

Signalen van ouder(s)

	ja	nee	opmerking
schreeuwt naar het kind of scheldt het uit			
troost het kind niet bij huilen			
reageert niet of nauwelijks op het kind			
komt afspraken niet na			
heeft irreële verwachtingen van het kind			
heeft zelf ervaring met geweld in het verleden			
staat er alleen voor en heeft weinig steun uit de omgeving			
weigert benodigde medische of geestelijke hulp voor kind			
heeft psychiatrische of psychische problemen			
gedraagt zich zelf nog als een kind			
heeft cognitieve beperkingen			
vertoont negatief en dwingend gedrag			
is voor een ander kind uit de ouderlijke macht ontzet			
belast het kind met volwassen zorgen of problemen			
heeft andere kinderen mishandeld, verwaarloosd of misbruikt			

Signalen bij kinderopvang

	ja	nee	opmerkingen
kind wordt regelmatig te laat opgehaald of gebracht			
geen of weinig belangstelling van ouders voor belevenissen of ontwikkeling van het kind			
afwijkend gedrag van het kind bij het halen en brengen door ouders			
kind wil zich niet uitkleden voor het slapen			
wil niet verschoond worden			
knijpen, bijten, haren trekken bij andere kinderen			
kind wordt onverzorgd gebracht			
wordt onverwacht uitgeschreven zonder afscheid			

Signalen op school

	ja	nee	opmerking
leerproblemen			
taal- of spraakproblemen			
plotseling drastische terugval in schoolprestaties			
faalangst			
hoge frequentie schoolverzuim			
vaak heel vroeg op school zijn en na schooltijd lang op het plein blijven			
regelmatig te laat komen			
geheugen- of concentratieproblemen			
geen/weinig belangstelling van ouders voor (schoolprestaties van) het kind			
angstig bij omkleden gym/zwemmen			
afwijkend gedrag als ouders het kind van school halen			
kind wordt onverwacht uitgeschreven zonder afscheid			
onverzorgd naar school			
zonder ontbijt en/of lunchpakket naar school			
ouders nemen schooladviezen niet over			
te hoge druk op schoolprestaties			

Tot slot: De lijstjes met signalen wijzen ons de weg bij het in kaart brengen ervan. Ze zijn niet meer en niet minder dan een hulpmiddel. Om goed te kunnen handelen, is het belangrijk dat we altijd uitgaan van onze eigen deskundigheid. Vertrouw op eigen kennis, ervaring en intuïtie en neem je gevoel over de situatie serieus.

Bijlage 2: Formulier intern overleg bij signalen kindermishandeling.

Belangrijk: Overleg met een deskundige collega binnen de Facetscholen is intern overleg. Toestemming van het kind of de ouders voor het verstrekken van gegevens is dan niet nodig. Dat geldt ook wanneer er een adviesgesprek is bij BJZ/AMK en het gezin anoniem blijft. Maar wanneer je melding doet of overleg hebt met iemand buiten de Facetscholen, en daarbij gegevens over kind of ouders verstrekt, is daarvoor toestemming nodig van ouders of kind.

Beschrijf de gegevens zo zorgvuldig en objectief mogelijk. Kinderen vanaf 12 jaar en ouders van kinderen tot 16 jaar hebben recht op inzage en correctie van de gegevens.

- Naam kind: 0 Jongen / 0 Meisje
- Geboortedatum:
- Burgerservicenummer:
- Deelnemers overleg:
- Datum overleg:

A. Analyse van de situatie

Wat zijn de concrete signalen (van kind, ouders, omgeving) en wie signaleert dit?

Sinds wanneer worden de signalen opgemerkt, door wie?

Waardoor is de zorg over deze situatie of het vermoeden van kindermishandeling ontstaan?
Bij wie?

Delen anderen deze zorg of dit vermoeden? Zo ja, wie en waardoor?

Zijn er ook signalen van broers of zussen? Bij wie?

Welke vragen moeten beantwoord worden?

Hoe vaak en wanneer komen de signalen voor? Nemen de signalen toe in intensiteit of aantal?

B. Eerdere acties

Welke acties zijn al ondernomen? Door wie?

Wat is er al met de ouder(s)/het kind besproken? Door wie?

C. Actieplan

Welke acties zijn er nodig? Beschrijf ook hoe, wanneer, door wie en met welk doel de acties worden ingezet.

D. Terugkoppeling

Hoe, door wie, aan wie en wanneer worden bevindingen teruggekoppeld en vastgelegd?

E. Resultaten acties

Beschrijf per actie of deze uitgevoerd is, hoe het gegaan is en wat de uitkomsten zijn.
Volg het stappenplan.

F. Verdere beschrijving gevolgde stappen

Dit formulier is ingevuld door (naam en functie):

Datum:

Bijlage 3: Voorbereiding gesprek met ouders en/of het kind.

Gesprek met ouders

A. Zorgen delen

Als u zich zorgen maakt over een kind of de ouder(s), bespreek deze dan zo snel mogelijk met één of beide ouders. Zij zijn uw belangrijkste gesprekspartner en informatiebron. Als de “niet-besproken zorgen” zich opstapelen, vragen ouders zich af waarom ze niet eerder op de hoogte zijn gesteld, en dat kan het vertrouwen schaden. Natuurlijk kan het lastig zijn zo'n gesprek te voeren, maar toch is het nodig om een goed beeld van de situatie te krijgen. Misschien blijkt wel dat er iets anders aan de hand is, of geeft het gesprek de ouders net dat duwtje in de rug dat ze nodig hebben om hulp te zoeken.

B. Doel bepalen

Het contact met ouders is altijd gekoppeld aan een doel. Bijvoorbeeld het verzamelen van meer informatie, het delen van de zorgen, of de ouders motiveren voor hulp. Bepaal altijd van tevoren het doel van het gesprek, bij voorkeur samen met een deskundige collega. Met een duidelijk doel voor ogen, heeft u houvast en verkleint u het risico op een gesprek waar niets uitkomt.

C. Verdere voorbereiding

U moet, naast het doel, ook bepalen wie het gesprek gaat voeren en wat u als reden voor het gesprek aangeeft. Bedenk of het wenselijk of noodzakelijk is, dat u het gesprek samen met een collega voert. Bereid de praktische kant voor: waar vindt het gesprek plaats, hoe laat en op welke dag, is er opvang voor het kind en andere kinderen uit het gezin? Denk ook alvast na over het vervolg. Wat kunt u ouders bieden aan hulp? Waar kunnen ze terecht?

D. Belangstellende vragen

Het is belangrijk dat u – figuurlijk gesproken – niet tegenover, maar naast de ouders blijft staan. Open het gesprek met gewone, belangstellende vragen. Ze zorgen voor een meer ontspannen sfeer.

E. Vervolg van het gesprek

U legt uit wat het doel is van het gesprek en waarom u zich zorgen maakt over het kind. Vertel daarbij feitelijk wat uw zorgen zijn en vraag na of de ouders deze herkennen. Vertel ook wat er goed gaat met het kind. Houd bij het delen van uw zorgen rekening met mogelijke reacties van schrik, boosheid of verdriet en wees u ervan bewust dat dit normale reacties zijn op een vervelende boodschap. Belangrijk is dat u de ouders de ruimte geeft te reageren. Kijk wat het bij ze losmaakt en hoe ze reageren, vraag na of ze al hulp krijgen en wat er kan gebeuren om de zorgen te verminderen. Ga ook na wat de eigen mogelijkheden voor hulp zijn in het sociale netwerk van het gezin.

F. Afronding van het gesprek

Rond het gesprek af met een korte samenvatting van wat er is besproken. Check of de boodschap is overgekomen bij de ouders. Het is ook de bedoeling dat u de afspraken en besluiten uit het gesprek kort en zakelijk vastlegt; de ouders krijgen een kopie./

G. Meer gesprekken

Ouders hebben vaak tijd nodig om over de geuite zorgen na te denken. Het kan dus zijn dat één gesprek niet voldoende is. Een vervolggesprek kan ook duidelijk maken of de zorgelijke situatie inderdaad verandert of veranderd is. Bepaal ook bij een vervolggesprek van tevoren welke hulp uw organisatie aan de ouders biedt en voor welke hulp er andere instanties zijn. Ga ook na of die instanties een wachtlijst hebben. Zo ja, bereid de ouders dan hierop voor en overleg hoe zij de wachttijd kunnen overbruggen.

H. Veiligheid

Ook uw eigen veiligheid tijdens het gesprek met de ouders is belangrijk. Zorg bijvoorbeeld dat een of meer collega's weten dat u dit gesprek voert. In sommige situaties is het beter als u, met het oog op de veiligheid, eerst overlegt met BJZ/AMK voor u het gesprek met de ouders aangaat. Als de veiligheid van ouders, kind of uzelf in het geding is, voert u het gesprek niet. Documenteer dit en schakel wanneer nodig de politie in.

I. Tips voor het gesprek met ouders

- Kies een invalshoek die past bij de cultuur en gewoonten van dit gezin.
- Open het gesprek met belangstellende vragen.
- Maak daarna het doel van het gesprek duidelijk.
- Deel uw zorgen: omschrijf concreet wat uw zorgen zijn.
- Vertel de ouder(s) wat u feitelijk is opgevallen aan het kind.
- Geef ook aan wat wel goed gaat met het kind.
- Vraag of de ouder(s) uw waarnemingen herkennen en hoe ze deze verklaren.
- Vraag hoe het thuis gaat met ouder(s) en kind.
- Respecteer de deskundigheid van de ouder(s) als het om hun kind gaat.
- Spreek de ouder(s) aan op hun verantwoordelijkheid als opvoeder.
- Nodig de ouder(s) uit om te praten door open vragen te stellen (wie, wat, waar, hoe, wanneer)
- Praat vanuit uzelf (ik zie dat ..., ik merk dat...)
- Wees eerlijk en open, maar pas op voor vrijblijvendheid.
- Vraag wat de ouder(s) ervan vinden dat u deze zorgen uit.
- Leg afspraken en besluiten na afloop van het gesprek kort en zakelijk vast en geef de ouder(s) een kopie van dit verslag.
- Laat een kind niet tolken voor zijn ouder(s).
- Doe geen toezeggingen die u niet waar kunt maken.
- Ga na of er al hulp in het gezin is.
- Als de ouder(s) zich dreigend uitlaten, benoem dit dan en stop het gesprek.
- Als de ouder(s) helemaal opgaan in hun eigen emoties, haal hen dan terug naar het hier en nu.

J. Openingszinnen

- 'Uw kind gedraagt zich anders de laatste tijd en daar wil ik met u over praten.'
- 'Ik maak me zorgen over uw kind, omdat ...'

K. De werkelijke boodschap

Benoem de feiten. Bijvoorbeeld als volgt:

- 'Mij valt op dat uw kind ...'
- 'Het lijkt of uw kind....'
- 'Ik merk, ik hoor, ik zie, ik denk ...'
- 'Uw kind is de laatste tijd wat stil (onconcentreerd, rumoerig, druk, afwezig, verdrietig, boos, gesloten) en daar maak ik me zorgen over'.
- 'Uw kind heeft de laatste tijd moeite met andere kinderen, mij valt op ...'
- 'Uw kind is de laatste tijd zo aanhankelijk, vraagt veel aandacht (heeft moeite met de regels). Is dat ook uw ervaring? Weet u misschien hoe dit komt?'
- 'Is er iets gaande in de omgeving van uw kind (vriendjes, op straat, familie)/in uw omgeving? Ik merk dat ...'
- 'Het lijkt of uw kind gepest wordt (uitgescholden, bang is, straf krijgt, klem zit, gedwongen wordt, niet gelukkig is) en daar last van heeft. Wat merkt u daarvan?'

Gesprek met het kind

A. Een gesprek met het kind

Vanaf 12 jaar is het noodzakelijk om het gesprek met het kind te voeren, afhankelijk van de soort organisatie waar u werkt en uw professionele verantwoordelijkheid. Ook bij jongere kinderen (jonger dan 12 jaar) kan een gesprek zinvol zijn en meer informatie geven. Hoe oud het kind ook is, belangrijk is dat u een veilige, vertrouwde omgeving schept. Voor kinderen die mishandeling hebben meegemaakt, is die veiligheid heel waardevol. In een vertrouwde omgeving zullen ze eerder signalen afgeven en bereid zijn hierover te praten.

B. Signalen van peuters

Bij heel jonge kinderen, die zich verbaal moeilijk kunnen uiten, zijn vooral lichamelijke en gedragsignalen belangrijk. Vanaf de peuterleeftijd gaan kinderen zinnen maken en kunnen ze zich verbaal uitdrukken over hun situatie. Het kan zijn dat het kind tijdens een kort gesprekje spontaan dingen zegt als: 'Mama is stout, mama slaat.' De kans is echter groter dat een peuter tijdens het spelen non-verbale of verbale signalen afgeeft. Bijvoorbeeld herhalend agressief of seksueel spel, zoals een meisje van drie dat boos tegen haar pop zegt: 'Stom kreng, naar je kamer, rot op!' Ook het maken van niet bij de leeftijd passende seksueel getinte opmerkingen is een verbaal signaal dat kan wijzen op kindermishandeling.

C. Signalen van kinderen en jongeren

Kinderen in de basisschoolleeftijd en jongeren kunnen lichamelijke, gedrags- en verbale signalen uitzenden. Wat deze laatste betreft: het hoeft niet direct een uitspraak te zijn waarin het kind vertelt dat het mishandeld wordt. Indirecte verwijzingen kunnen ook duiden op een vermoedelijke situatie van kindermishandeling. Bijvoorbeeld een kind dat zegt: 'Ik doe nooit iets goed.'

D. Belangstellende vragen

Net als bij volwassenen zijn belangstellende vragen een goede manier om mogelijk extra informatie te krijgen. Bijvoorbeeld: hoe gaat het met je dansles? Wat heb je gisteren gedaan? Wat is er gebeurd? Wat heb je daar getekend? Waar heb je pijn? Een andere methode is meegaan in het spel van het kind en vragen welk speelgoed wat voorstelt en wat er gebeurt. Beperk u tot de vragen die passen binnen uw beroepsverantwoordelijkheid.

E. Niet belasten

In het contact met het kind is het niet de bedoeling dat u het kind belast met uw zorgen over het kind. U hebt vooral een observerende, ondersteunende rol. Wees daarnaast bij seksueel misbruik, ernstige mishandeling of ernstige verwaarlozing of een vermoeden hiervan terughoudend in het gesprek met het kind, in verband met mogelijke toekomstige bewijslast. U kunt hierover altijd advies vragen bij BJZ/AMK en/of de politie (afdeling Zeden).

F. Tips voor het gesprek met kinderen en jongeren

- Bepaal van tevoren het doel van het gesprek.
- Voer het gesprek met een open houding, oordeel niet, maar stel vragen.
- Sluit aan bij datgene waar het kind of de jongere op dat moment mee bezig is, bijvoorbeeld spel, een tekening of een interessegebied.
- Bied steun en stel het kind op zijn gemak.
- Raak het kind niet onnodig aan.
- Maak geen langdurig oogcontact, dat kan bedreigend zijn.
- Dring er niet op aan het alleen over uw zorgen te hebben.
- Houd het tempo van het kind of de jongere aan, niet alles hoeft in één gesprek besproken te worden.
- Laat het kind of de jongere niet merken dat je van het verhaal schrikt.
- Val de ouder(s) (of andere belangrijke personen voor het kind) niet af, houd rekening met

loyaliteitsgevoelens.

- Let tijdens het gesprek goed op de non-verbale signalen.
- Gebruik de woorden van het kind of de jongere in uw vragen of samenvatting.
- Vertel het kind of de jongere dat het niet de enige is die zoiets meemaakt.
- Stel geen waarom-vragen.

G. Tips voor een gesprek met kinderen tot 12 jaar

- Kies een rustig moment uit.
- Ga op ooghoogte zitten bij het kind.
- Gebruik korte zinnen.
- Vraag belangstellend en betrokken, maar vul het verhaal niet in voor het kind.
- Begin met open vragen: wat is er gebeurd? Wanneer is het gebeurd? Waar heb je pijn? Wie heeft dat gedaan?
- Wissel deze af met gesloten vragen: ben je gevallen? Heb je pijn? Ging je huilen?
- Vraag niet verder, wanneer het kind niets wil of kan vertellen.
- Geef aan dat u niet geheim kunt houden wat het kind vertelt. Leg uit dat u met anderen gaat kijken hoe u het kind het beste kan helpen. Leg het kind uit dat u het op de hoogte houdt van elke stap die u neemt. Het kind moet nooit zelf de verantwoordelijkheid krijgen in de keuze van de te nemen stappen.
- Vertel het kind dat het heel knap is dat hij of zij het allemaal zo goed kan vertellen.
- Stop het gesprek wanneer de aandacht bij het kind weg is.

Bijlage 4: LIRIK-vragenlijst.

LIRIK staat voor **L**icht **I**nstrument **R**isicotaxatie **K**indermishandeling. Het is een voorbeeld van een vragenlijst die bedoeld is om een vermoeden van kindermishandeling te onderzoeken. Het invullen van de checklist en de toelichting helpt u zich een professioneel oordeel te vormen en het risico op kindermishandeling in de toekomst te beschrijven en te onderbouwen. De LIRIK, een product van het Nederlands Jeugdinstituut, is toepasbaar voor kinderen en jongeren van elke leeftijd.

LIRIK

Datum:

Naam kind/gezin:

Ingevuld door:

1. Huidige veiligheidssituatie

A. Directe veiligheid

- 0 Bedreiging door ouder(s)/primaire opvoeders:
- 0 Ernstige kindermishandeling
 - 0 Onvoldoende bescherming
 - 0 Onvoldoende basiszorg
 - 0 Opvoeder niet beschikbaar
 - 0 Ouder(s) belemmeren zicht op/toegang tot het kind
- 0 Bedreiging door het kind zelf
- 0 Bedreiging door ander gezinslid/derde, namelijk:

Zijn er vermoedens of aanwijzingen dat het kind op dit moment fysiek in gevaar is?

0 ja 0 nee 0 onbekend

Toelichting:

B. Omgang ouder(s) – kind

Zijn er concrete aanwijzingen voor:

• Lichamelijk of psychisch geweld	0 ja	0 nee	0 onbekend
• Verwaarlozing	0 ja	0 nee	0 onbekend
• Seksueel misbruik	0 ja	0 nee	0 onbekend
• Getuige van huiselijk geweld	0 ja	0 nee	0 onbekend

Zorgen over opvoeding en verzorging:

• Bescherming en veiligheid	0 zorgen	0 geen zorgen	0 onbekend
• Basale verzorging	0 zorgen	0 geen zorgen	0 onbekend
• Emotionele warmte	0 zorgen	0 geen zorgen	0 onbekend
• Regels en grenzen	0 zorgen	0 geen zorgen	0 onbekend
• Stimulering	0 zorgen	0 geen zorgen	0 onbekend
• Stabiliteit	0 zorgen	0 geen zorgen	0 onbekend
• Anders, namelijk:.....	0 zorgen	0 geen zorgen	0 onbekend

Als één of meer onbekend:

0 ouder geeft geen inzicht in handelen

0 onvoldoende informatie beschikbaar

Zijn er aanwijzingen voor bedreigend handelen of nalaten van de ouder(s)?

0 ja 0 nee 0 onbekend

Toelichting:

C. Het kind

• Psychosociaal functioneren	0 zorgen	0 geen zorgen	0 onbekend
• Lichamelijke gezondheid	0 zorgen	0 geen zorgen	0 onbekend
• Vaardigheden/cognitieve ontw.	0 zorgen	0 geen zorgen	0 onbekend
• Anders:.....	0 zorgen	0 geen zorgen	0 onbekend

Zijn er kindsignalen die wijzen op een onveilige opvoedingssituatie of kindermishandeling?

0 ja 0 nee 0 onbekend

Toelichting:

D. Risicofactoren

Bij Ouder(s)

Functioneren als opvoeder

• Eerder een kind mishandeld, verwaarloosd of misbruikt	0 ja	0 nee	0 ?
• Ontoereikende pedagogische kennis/vaardigheden	0 ja	0 nee	0 ?
• Problemen in de ouder-kindinteractie	0 ja	0 nee	0 ?
• Minimaliseren/ontkennen aangetoonde mishandeling	0 ja	0 nee	0 ?
• Negatieve houding t.a.v. het kind	0 ja	0 nee	0 ?

Persoonlijk functioneren

• Psychiatrische problematiek	0 ja	0 nee	0 ?
• Verslavingsproblematiek	0 ja	0 nee	0 ?
• Verstandelijke beperking	0 ja	0 nee	0 ?

Beschikbaarheid voor het kind

• Fysiek	0 ja	0 nee	0 ?
• Emotioneel	0 ja	0 nee	0 ?

Voorgeschiedenis

• Op jonge leeftijd (<18) ouder geworden	0 ja	0 nee	0 ?
• Zelf slachtoffer van kindermishandeling	0 ja	0 nee	0 ?
• Eerder geweld gebruikt tegen personen	0 ja	0 nee	0 ?

Problematische partnerrelatie

Anders:.....	0 ja	0 nee	0 ?
--------------	------	-------	-----

Bij kinderen

• Jong kind (<5 jaar)	0	ja	0	nee	0	?
• Belaste voorgeschiedenis (prematuur)	0	ja	0	nee	0	?
• (Ernstige) ziekte of handicap	0	ja	0	nee	0	?
• Gedrags- en/of ontwikkelingsproblemen	0	ja	0	nee	0	?
• Moeilijk temperament	0	ja	0	nee	0	?
• Ongewenst	0	ja	0	nee	0	?
• Anders:.....	0	ja	0	nee	0	?

Gezin en omgeving

• Eenoudergezin, stiefgezin, groot gezin	0	ja	0	nee	0	?
• Veel conflicten	0	ja	0	nee	0	?
• Huiselijk geweld	0	ja	0	nee	0	?
• Instabiel, ongeregeld leven	0	ja	0	nee	0	?
• Materiële/ financiële problemen	0	ja	0	nee	0	?
• Ingrijpende levensgebeurtenissen	0	ja	0	nee	0	?
• Sociaal isolement/sociaal conflict	0	ja	0	nee	0	?
• Anders:.....	0	ja	0	nee	0	?

Zijn er risicofactoren voor kindermishandeling?

0 ja 0 nee 0 onbekend

Toelichting:

2. Conclusie huidige veiligheidssituatie

0 Er is sprake van een levensbedreigende situatie of direct fysiek gevaar
0 Er is sprake van feitelijk aangetoonde kindermishandeling<ul style="list-style-type: none">0 op dit moment0 in het verleden
0 Er is mogelijk sprake van mishandeling<ul style="list-style-type: none">0 er lijkt sprake van bedreigend handelen of nalaten van de ouders0 er zijn kindsignalen die daarop wijzen0 er zijn risicofactoren bij de ouders0 er zijn risicofactoren bij het kind/gezin/omgeving0 ouder geeft geen informatie of inzicht in eigen handelen
0 Er zijn geen aanwijzingen voor kindermishandeling
0 Onvoldoende informatie om te oordelen	Toelichting:
-

3. Risicotaxatie

Aanvullende risicofactoren bij vermoedelijke of aangetoonde kindermishandeling:

- (Vermoedelijke) pleger heeft directe toegang tot het kind
- Derden hebben geen zicht op het kind

Wat kan er gebeuren?

Mogelijke risico's voor het kind:

☐ Levensbedreigende sit./direct fysiek gevaar	☐ groot	☐ reëel	☐ klein
☐ Ontstaan van kindermishandeling	☐ groot	☐ reëel	☐ klein
☐ Voortduren/herhaling kindermishandeling	☐ groot	☐ reëel	☐ klein
☐ Anders:.....	☐ groot	☐ reëel	☐ klein

Verwachte gevolgen voor het kind

zeer ernstig ernstig matig ernstig gering

Zijn er beschermende factoren die de risico's kunnen verminderen?

Ouders

- gevoel van competentie, draagkracht
- positief zelfbeeld
- ondersteunende partner
- kan eigen jeugdervaringen hanteren
- positieve jeugdervaringen
- kan steun vragen/profiteren van...
- emotionele beschikbaarheid
- bereid en in staat om te veranderen
- anders:.....

Gezin en omgeving

- steun informeel netwerk
- steun formeel netwerk

Het kind

- sociaal vaardig
- positief zelfbeeld
- bovengemiddelde intelligentie
- aantrekkelijk uiterlijk
- goede relatie belangrijke volwassenen
- egoveerkracht (stressresistentie)
- bereid en in staat om te veranderen

4. Conclusie risico's voor het kind

Op dit moment:

0 zeer groot **0** groot **0** reëel **0** klein

Toelichting:

Bij voorziene veranderingen in de nabije toekomst:

0 zeer groot **0** groot **0** reëel **0** klein

Bijlage 5: Standaard meldingsformulier BJZ/AMK

1. Gegevens van de melder.

naam contactpersoon/melder (directeur Facetscholen):

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoonnummer:

Wanneer te bereiken:

Eventuele vervanger:

2. Datum melding.

3. Gegevens van de betrokkenen.

Naam kind(eren):

Geboortedatum:

Verblijfplaats:

Naam vader/moeder/verzorgers:

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoonnummer:

Geboorteland:

Ouderlijk gezag:

Is er een tolk noodzakelijk: Ja / Nee
zo ja, welke taal:

4. Waarover bestaan de zorgen.

Problematiekbeschrijving:

Hoe lang bestaat het probleem:

Ervaren de ouders/verzorgers/kind de situatie als probleem:

Bijlage 6: Checklist implementatie meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Vul bij elk onderwerp in of dit geregeld is (in orde), of er actie gewenst is (zo ja, welke) of dat dit onderdeel niet van toepassing is.

1. Meldcode	In orde	Actie gewenst	N.v.t.
Er is voor de organisatie een eigen meldcode en deze wordt ook gehanteerd.			
Alle medewerkers weten de meldcode te vinden en kennen de inhoud en het beoogde doel.			
De meldcode bevat een duidelijk stappenplan waarin staat welke stappen gezet dienen te worden.			
In de meldcode zijn de verantwoordelijkheden helder omschreven (functie en persoon).			
In de meldcode is helder omschreven wie welke beslissingsbevoegdheid heeft (functie en persoon).			
Naast het melden bij Bureau Jeugdzorg/Advies- en Meldpunt Kindermishandeling wordt ook gelijktijdig de registratie in de verwijzindex uitgevoerd.			
Voor meisjesbesnijdenis en eengerelateerd geweld wordt direct contact opgenomen met Bureau Jeugdzorg/Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.			
Voor meisjesbesnijdenis en eengerelateerd geweld wordt verwezen en gehandeld naar Gespreksprotocol Meisjesbesnijdenis (AJN) en naar Handelingsprotocol Meisjesbesnijdenis (Pharos) en Handleiding voor de aanpak van eengerelateerd geweld (Federatie Opvang en Movisie).			
De meldcode wordt regelmatig geëvalueerd en bijgesteld.			
Op de effecten van meldcode (aantal vermoedens/aantal meldingen etc.) wordt zicht gehouden.			

2. Samenwerking	In orde	Actie gewenst	N.v.t.
De meldcode is regionaal afgestemd met andere organisaties.			
Er is goede samenwerking met of deelname aan het Zorgadviesteam.			
Er is goede samenwerking met of deelname aan het Centrum voor Jeugd en Gezin.			
Er is goede samenwerking met de Jeugdgezondheidszorg.			
Er is goede samenwerking met Bureau Jeugdzorg/Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.			
Er is goede samenwerking met het Steunpunt Huiselijk Geweld.			
Er is een goede afstemming met andere samenwerkingspartners bijv. politie.			

3. Steun	In orde	Actie gewenst	N.v.t.
Er zijn in uw organisatie speciale aandachtsfunctionarissen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.			
Verplichte collegiale consultatie is vastgelegd in de meldcode.			
De consultfunctie van Bureau Jeugdzorg/Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, Steunpunt Huiselijk Geweld en van interne aandachtsfunctionarissen is vermeld in de meldcode.			
Signaleren is geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die in contact met de cliënten wordt verondersteld en zichtbaar is in de organisatie.			
Er is extra expertise beschikbaar (intern of eventueel extern) op gebied van seksueel geweld, meisjesbesnijdenis, eengerelateerd geweld.			
Teamleden ervaren emotionele steun als er sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld (werkoverleg, casuïstiekbespreking, consult aandachtsfunctionaris, intervisie, rol leidinggevende).			
Teamleden ervaren praktische steun als er sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld (aangifte bij bedreiging, bescherming persoonsgegevens, opvang na incidenten, juridische ondersteuning bij mogelijke rechtszaken).			

4. Methodiek	In orde	Actie gewenst	N.v.t.
Er wordt gebruik gemaakt van een risicotaxatie-instrument bij de weging tot vervolgstappen (meldcode stap 4).			
Indien de organisatie zelf geen risicotaxatie uitvoert, is duidelijk vastgelegd waar de risicotaxatie (meldcode stap 4) wordt uitgevoerd.			
Beslissingen omtrent het wel/niet melden worden door de beroepskracht (met zonodig ook advies van Bureau Jeugdzorg/Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en/of het Steunpunt Huiselijk Geweld) en hiertoe volgens de meldcode aangewezen deskundige beroepskrachten genomen (meerderheidsbesluit).			

5. Privacy en dossiervorming	In orde	Actie gewenst	N.v.t.
Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten, contacten over deze signalen, stappen die worden gezet, besluiten die worden genomen en vervolgaantekeningen over het verloop worden vermeld in het dossier van de cliënt/ jeugdige.			
Feiten en hypothesen/veronderstellingen worden in de verslaglegging uit elkaar gehouden, de status van hypothesen wordt goed weergegeven en de bron wordt vermeld als de informatie afkomstig is van een ander.			
Privacyregelgeving, beroepsgeheim, algemene zwijgplicht, specifieke zwijgplicht, meldrecht zijn begrippen die bekend zijn bij de medewerkers. Zo ook wat te doen bij conflict van plichten.			

6. Communicatie	In orde	Actie gewenst	N.v.t.
Met ouders en jongeren van 12 jaar en ouder wordt tijdig gesproken over vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld; zij worden ook tijdig geïnformeerd over de eventuele melding.			
Medewerkers zijn, in verband met eigen veiligheid of die van de cliënt/ouder(s)/ jeugdige, voldoende geïnformeerd over hoe af te wijken van informatieplicht vooraf en bekendmaking identiteit melder.			
In uw PR-materiaal (website, folders voor klanten) staat vermeld dat u werkt volgens de meldcode.			
Cliënten zijn ervan op de hoogte dat zij bezwaar kunnen maken bij een melding en worden ook gehoord.			
Medewerkers beschikken over de lokale sociale kaart.			

7. Scholing	In orde	Actie gewenst	N.v.t.
Regelmatige, terugkerende scholing op gebied van kindermishandeling en/of huiselijk geweld is opgenomen in het (meerjaren) scholingsbeleid.			
Alle nieuwe medewerkers krijgen in het eerste jaar scholing op het gebied van kindermishandeling indien zij deze nog niet hebben gehad.			
Alle medewerkers zijn voldoende geschoold om kindermishandeling te kunnen signaleren en te werken volgens de meldcode.			
U ziet met een gerust hart de inspectiebezoeken tegemoet.			

Bron: JSO, www.jsso.nl.